

rozkoš, žádné snění, žádné city. Nicklaussovo varování znovu nebere vážně. Přichází kapitán Dapertutto, který má být tentokrát Hoffmannovým protivníkem. Má v úmyslu darovat Giuliettě diamant a zavázat si ji k tomu, aby Hoffmanna svedla. A nejen to, chce také, aby pro něj získala Hoffmannův odraz v zrcadle. Již předtím mu totiž odevzdala stín jednoho ze svých ctitelů, Petera Schlémila. Giulietta souhlasí. Za Giuliettou přichází žárlivý Schlémil a chlubí se, že obehrál Hoffmanna o všechny peníze. Dapertutto se zaujetím upozorňuje Schlémila na to, že jeho tělo nevrhá žádný stín, a pobaveně sleduje jeho úlek. Hosté se shánějí po Giuliettě. Hoffmann vybízí Schlémila k odvetě a začíná se znovu hrát. Giulietta však opět zůstává stranou a zpívá píseň, v níž předstírá, že je nešťasně zamilovaná. Významné pohledy směrem k Hoffmannovi prozrazují do koho. Hoffmann vstává od hry, předává karty Nicklaussovi a jde za Giuliettou. Ta se vůči Hoffmannovi chová jako nedostupná i zhrzená zároveň. Hoffmann znovu podléhá milostnému okouzlení. Giulietta vybízí Hoffmanna, aby Schlémilovi sebral klíč od jejího budoáru. Je konec večírku, hosté se rozcházejí. Mezi Schlémilem a Hoffmannem dojde k souboji o Giuliettin klíč. Hoffmann dostává od Dapertutta kord, kterým pak Schlémila usmrtí. Bere si klíč a spěchá za Giuliettou. Giulietta pokračuje ve své hře s Hoffmannem. Tentokrát předstírá zoufalství, že Hoffmann bude zatčen za vraždu a že musí uprchnout. Hoffmann jí vášnivě vyznává lásku. Giulietta využívá jeho slabosti a žádá ho, aby jí nechal na památku svůj odraz v zrcadle, který bude moci chovat ve svém srdci. Omámený Hoffmann je ochoten odevzdat vše, odraz v zrcadle, duši i život. Giulietta předává Hoffmannův odraz dle domluvy Dapertuttovi. Nicklausse přináší zprávu, že Hoffmanna pronásleduje policie. Zděšený Hoffmann si uvědomuje, co se stalo. Stojí uprostřed davu, který se mu znovu vysmívá, a Giulietta jím pohrdá. Hoffmann ji v záchvatu zuřivosti chce zabít. Jeho ruku však opět řídí Dapertutto a Hoffmann omylem zabíjí jednoho z Giuliettiných hostů, nenápadného Pitichinaccia. Giulietta se s nářkem vrhá k jeho mrtvole.

ČTVRTÉ DĚJSTVÍ *Stella*

Hoffmann dokončil své vyprávění a přátelé se ho snaží utěšit. V divadle právě končí představení a Stella sklízí ovace. Hoffmann jen rezignovaně vysloví její jméno a Nicklausse mu vysvětluje: ony tři ženy, o něž ve svých povídkách Hoffmann usiloval a které nikdy nezískal, byly ve skutečnosti třemi tvářemi zpěvačky Stelly. Hoffmann teď chce už jen pít a zapomenout. Lindorf je přesvědčen, že Hoffmann je jako sok již neškodný. Konečně přichází samotná Stella, ale Hoffmann ji téměř nepoznává, splývá mu s vidinami z jeho povídek. Lindorf cítí svou šanci a Hoffmann na jeho „počest“ přidá ještě jednu sloku z písně o šeredném Kleinzackovi. Stella se vyčítavě loučí s Hoffmannem, její hlas však zanikne v bujaré písni Hoffmannových přátel. K nešťastnému Hoffmannovi přichází Múza, tentokrát již ve své skutečné podobě. V její náručí má Hoffmann znovu najít klid, s její pomocí má znovu vstát a své utrpení proměnit v básnické dílo.

LES CONTES D'HOFFMANN

HOFFMANNOVY POVÍDKY

Jacques Offenbach
Opéra de Paris (Opéra Bastille)

Osoby a obsazení

Dirigent Philippe Jordan	Hoffmann Ramón Vargas
Režie Robert Carsen	Olympia Nadine Koutcher
Kostýmy Michael Levine	Giulietta Kate Aldrich
Světla Jean Kalman	Antonia Ermonela Jaho
Choreografie Philippe Giraudeau	Múza Nicklausse Stéphanie d'Oustrac
Sbormistr José Luís Basso	Hlas ze záhrobí Doris Soffel
České titulky Petra Ocelková	Spalanzani Rodolphe Briand
Orchestr a Sbor Opéra de Paris	Nathanael Cyrille Lovighi
	Luther Crespel Paul Gay

České titulky vycházejí z anglických titulků a mají informativní charakter.

Opera o třech dějstvích s prologem a epilogem. Nastudováno ve francouzském jazyce

Záznam z Opéra de Paris, 15. listopadu 2016

Premiéra
10. února 1881

Libreto
Jules Barbier

Předloha
E.T.A. Hoffmann: *Der Sandmann, Rat Krespe, Die Abenteuer der Silvester-Nacht*

Dříve než se Offenbach dostal ke zkomponování svého mistrovského opusu Les Contes d'Hoffmann, (Hoffmanovy povídky), stalo se jeho hudební umění součástí více jak stovky oper. Přesto zůstalo jeho zásadní dílo nedokončeno. Zemřel v průběhu října roku 1880, v době, kdy probíhaly zkoušky. Jeho poslední hudební dílo je uměleckou kombinací fantazie, přitažlivosti a humoru. Adaptaci tří povídek E.T.A. Hoffmana, okořeněnou Goethovým Faustem, ztvární německý básník jako hrdinský epos líčící milostné aférky Olympie, Antonie a Giulietty, tři hrdinek, podle kterých jsou nazvána tři jednání oper. Efektivní produkce Roberta Carsena vyzdvihuje mimořádnou genialitu melancholického muže poznamenaného životem a zdůrazňuje soudržnost epizodického díla jako celku. Zároveň ale předkládá divákovi řadu nezodpovězených otázek.

PROLOG Hoffmann

Hoffmann, básník a skladatel, je zamilovaný do operní divy Stelly. Na začátku opery se objevuje ve své nejslavnější roli: Donna Anna v Mozartově Don Giovannim. Hoffmanova múza prohlašuje, že získá básníka zpět a ochrání ho před dalšími milostnými posedlostmi. Za tímto účelem vezme podobu Hoffmannova přítele Nicklausse. Rada Lindorf si také myslí na Stellu, a podplácí sluhu Andresa, aby mu dal dopis adresovaný Hoffmannovi. Dočítá, že mezi zpěvaččinými favority momentálně patří i Hoffmann. O přestávce divadelního představení se schází veselá pánská společnost. Konečně dorazí i Hoffmann s Nicklaussem. Hoffmann však přišel zapít svůj žal, má totiž dojem, že ho Stella chladně přehlíží. Aby pobavil společnost, zpívá posměšnou písničku o trpaslíku Kleinzackovi, myšlenky mu ale stále utíkají k obrazu vysněné ženy, kterou prý snad kdysi miloval. Mezi přítomnými pozná také radu Lindorfa, kterého nesnáší a bůhvíproč ho považuje za důvod všech svých neštěstí. Pánové na chvíli zapředou rozhovor plný ironických narážek na adresu toho druhého. Pak se pozornost stočí k milenkám Hoffmannových přátel. Jejich podoby se v Hoffmannově zjitřené obrazotvornosti začnou mísit s podobou Stelly a Hoffmann začíná vyprávět podivné příběhy svých lásek: mladé dívky, umělkyně a kurtizány.

PRVNÍ DĚJSTVÍ Olympia

Hoffmann kdysi zahlédl v okně domu pana Spalanzaniho krásnou dívku Olympii a zamiloval se do ní. Teď přichází ke Spalanzanimu na návštěvu a předstírá zájem o jeho fyzikální pokusy a vynálezy, aby se dostal co nejbližší k Olympii. Spalanzaniho počouchlé narážky o zázracích fyziky ani Nicklasovu písničku o panence s umělými očima Hoffmann nechápe. Přichází Coppélius, podivný obchodník s optikou a měřicími přístroji a nabízí Hoffmannovi své zboží. Hoffmann si za tři dukáty kupuje brýle, které dokážou zázračně měnit pohled na svět. S nimi konečně spatří Olympii v celé její kráse a nemůže od ní odtrhnout oči. Mezi Coppéliem a Spalanzaním propukne spor o to, komu patří Olympia a kdo má nárok na zisk spojený s ní. Spalanzani upozorňuje, že je jejím otcem, Coppélius však tvrdí, že dal Olympii

oči. Spalanzani za Olympii nabízí jako odstupné směnku k proplacení u jistého Žida, Coppélius souhlasí a odchází. Spalanzani má nyní svou nadanou a krásnou dceru poprvé představit ve společnosti. Olympia sklízí úspěch nejen svou krásou, ale také brilantním zpěvem. Když hosté odejdou na večeri, zůstává Hoffmann s Olympií sám. Na jeho vroucí vyznání Olympia odpovídá lakonickým „Ano, ano“ a Hoffmann je přesvědčen, že v ní probudil lásku. Nicklaussovo upozornění, že s Olympiinou láskou a životem vůbec to může být docela jinak, Hoffmann odmítá a znovu se nadšeně vyznává z obdivu k ní. Spalanzani Coppélia podvedl, Žid Eliáš totiž zkrachoval a nemá peníze. Coppélius se vrací, aby se pomstil. Mezitím se vše chystá k plesu. Hoffmann tančí valčík s Olympií, ta však pojednou začne zběsile zrychlovat tempo, až Hoffmann upadne a rozbije si své zázračné brýle. Spalanzani musí Olympii rázně zastavit a nechat odvést. Coppélius využije zmatku a rozbíjí Olympii na kusy. Teprve teď Hoffmann poznává, že se zamiloval do automatu...

DRUHÉ DĚJSTVÍ Antonia

V Mnichově žije se svým otcem, radou Crespelem, mladá zpěvačka Antonia. Zdělila po své matce velký talent, ale také slabé srdce. Otec jí proto zakazuje zpívat a drží ji stranou od lidí. Antonia se však trápí pro svou lásku k Hoffmannovi, před nímž jí Crespel ukrývá. Hoffmannovi se přesto podaří Antonii vyhledat a dostat se do Crespelova domu. Nicklausse Hoffmanna znovu varuje před bezhlavou zamilovaností, která člověka ochromuje a bere mu rozum. Marně. Hoffmann se setkává s Antonii a jejich dlouhý rozhovor je plný vzpomínek, vzájemného ujišťování o lásce i nadšených představ o společné budoucnosti. Antonia nechce, aby se Hoffmann setkal s jejím otcem, a proto ho posílá pryč. Hoffmann se však v místnosti ukryje, aby konečně poznal důvody Crespelova chování vůči Antonii i vůči němu. Do domu přichází doktor Miracle a nabízí Crespelovi, že Antonii vyléčí. Crespel se zhrózí – Miracle je totiž ten, po jehož léčbě kdysi zemřela Antonia matka. Nedokáže ho však z domu vyhnat a jen přihlíží tomu, jak Miracle imaginárně vyšetřuje nepřítomnou Antonii a přesvědčuje ji, aby se uzdravila vlastním zpěvem. Crespel se všemožně brání, Miracle je ale jako posedlý léčbou jeho dcery. Hoffmann poznává, že zpěv je pro Antonii smrtelně nebezpečný a že Miracle usiluje o její život. Chce tedy Antonii přimět k tomu, aby se ve prospěch jejich lásky vzdala svých uměleckých snů. Antonia souhlasí. Podezírá Hoffmanna, že se proti ní spojil s jejím otcem, a rezignuje. Vtom se znovu objeví doktor Miracle a připomíná Antonii, čeho všeho se chce vzdát – talentu, slávy, svobody... Antonia tuší, že k ní promlouvá sám ďábel, a volá o pomoc svou mrtvou matku. Ta se zjevuje a Miracle Antonii vybízí, aby se přidala k jejímu zpěvu. Antonia poslechne a nadšeně zpívá spolu s matkou, po chvíli však klesá vysílením. Crespel i Hoffmann se jí marně snaží pomoci. Antonia umírá.

TŘETÍ DĚJSTVÍ Giulietta

Hoffmann je hostem u benátské kurtizány Giulietty. Lásky už má pro něj cenu nanejvýš jako pomíjivá